

GRÆS OG AFGRÆSNING

Kløvergræs betegnes ofte som motoren i det økologiske sædskifte. Kløvergræs er også motoren i økologisk mælke- og kødproduktion. Hovedfoderet i økologiske kvægbesætninger er kløvergræs – enten afgræsset eller høstet og konserveret som ensilage til brug i vinterfodringen.

For økologiske mælkeproducenter er det altafgørende at have velfungerende kløvergræsmarker, der yder foder af høj kvalitet, som tilgodeser køernes behov og kan omsættes til mælk i mælketanken.

Øg kvaliteten af kløvergræsensilagen

Fokus på udbytte og kvalitet af kløvergræsensilage kan forbedre mælkeproducenters økonomi. Jo bedre kvalitet af kløvergræs, jo højere kan grovfoderandelen blive uden at miste mælkeydelse, og jo mere kan man spare omkostninger til indkøbt foder, stabilisere driftens økonomi og reducere klimabelastningen. Produktion af godt økologisk grovfoder afhænger af flere faktorer, der skal optimeres og målrettes længe før selve ensileringen. Ved at lægge en strategi for hvert fokusområde, kan der opnås en optimal kombination af udbytte og kvalitet i forhold til tørstofniveau.

Hav fokus på

- Gødningsstrategi
- Slætstrategi
- Vandingsstrategi
- Fysisk bearbejdning af græsafgrøder
- Strategiplan og konkret planlægningsværktøj til optimering af kløvergræsensilagen

Værktøjskassen

- [Faktablad om kvalitet af kløvergræsensilage](#)
- [Strategiplan, skema](#)
- [Slætstrategi - Benchmarkingværktøj](#)

Holistisk afgræsning

De senere år har interessen for holistisk planlagt afgræsning (HPA) bredt sig blandt økologiske mælke- og kødproducenter, som oplever, at traditionel afgræsning i reguleret storfold, sribegræsning og skiftefold har nogle begrænsninger.

Metoden baserer sig på et samlet syn på mark, foder, kvægflokkens adfærd, klimabelastning og samfundets interesser i øvrigt.

HPA efterligner fortidens store, græssende dyreflokke på savannen. De går i langt større flokke end kvæg i dag og må vandre for ikke at løbe tør for føde og for ikke at forurene græsset med urin og møg. Biolog Allan Savory, der er ophavsmand til HPA, registrerede, at flokkene på disse vandringer åd 33 pct., nedtrådte 33 pct. og lod 33 pct. af græsset stå tilbage. I en dansk kontekst indebærer HPA daglige flytninger af kvægflokken, intensiv afgræsning i kort tid, lang hviletid mellem afgræsningerne samt minimal omlægning af græsmarkerne.

Der mangler fortsat danske data, som dokumenterer systemets produktivitet og klimaprofil. SEGES gennemfører i 2020-2022 et projekt i samarbejde med Økologisk Landsforening, der indhenter data hos en række mælkeproducenter om kvaliteten af det afgræssede græs, græsmarkernes produktion og mælkeydelsen. Klimaeffekten modelberegnes.

Værktøjskassen

Video: [De evige græsmarker](#)

Økologiske kalve skal om sommeren på græs, fra de er fire måneder gamle. Data viser, at en stor del af de økologiske kalve, der dør, gør det i slutningen af afgræsningsperioden eller i perioden lige efter indbinding. Det indikerer, at der er problemer forbundet med afgræsning for så unge dyr, og det kræver da også en ekstraordinær indsats fra landmandens side, hvis afgræsningen skal være et positivt bidrag til kalvenes liv og fremtidige robusthed.

Fire mælkeproducenter har i 2017-2018 eksperimenteret med afgræsning efter holistiske principper (se ovenfor). Resultatet er ikke entydigt, men generelt er konklusionen, at når kalvene tilbydes nyt græs hver dag og samtidig får et godt suppleringsfoder, opnår de bedre tilvækst end ved afgræsning i storfold. Kalvene møder stadig parasitter på græsmarken men i mindre omfang og uden kritisk sygdom til følge.

Værktøjskassen

Faktablad: [Afgræsning med kalve – planlægning og håndtering](#)

Video: [Sunde kalve på græs](#)

Video: [Kalvene på Søgård får nyt græs hver dag](#)

Lavinput-mælkeproduktion

En bæredygtig, græsbaselet mælkeproduktion forudsætter, at dyrenes sundhed og velfærd er i top, klimaudledningen er så lav som mulig, og biodiversiteten scorer højt. Hertil kommer gode arbejdsforhold, og at systemet hænger sammen økonomisk. Med en holistisk tilgang til mælkeproduktion er omdrejningspunktet, at alle ressourcer udnyttes optimalt – og at høj ydelse ikke er et isoleret mål i sig selv.

Værktøjskassen

Faktablad: [Low input mælkeproduktion](#)

Video om lavinput-mælkeproduktion: [Dyrevelfærd med masser af græs](#)

Hø - høst og tørring

Hø er sundt for både raske og syge dyr, og alle kvægproducenter kan derfor have glæde af at have hø på lager i større eller mindre omfang. Traditionel høhøst kræver en periode med stabilt, godt vejr, og derfor kan det være en udfordring at bjærge hø i større mængder på denne måde. Mange vendinger øger desuden bladtabet. Der findes udstyr til at kunsttørre hø efter få dages vejring for på den måde at høste større mængder af høj kvalitet.

Det er dyrere at fodre med hø end ensilage, og markedets efterspørgsel har derfor stor betydning for, om metoden får større udbredelse. Mælk baseret på høfodring kan være basis for specialprodukter og er bl.a. velegnet til osteproduktion.

Værktøjskassen

Faktablad tilgår snarest.

Rug-græs til afgræsning

Vinterrug udsået tidligt forår er blevet standard i afgræsningssædskiftet tæt på stalden hos mange økologiske mælkeproducenter i Danmark. Årsagen er primært, at det letter sædskiftet på markerne tæt på gården, som ligger godt for afgræsning. Udlæg af kløvergræs efter kløvergræs fører til 'kløvertrætte' jorder. Rug egner sig til afgræsning og giver en tiltrængt pause fra kløver. Mange bruger en toårig strategi, hvor der første år dyrkes vinterrug med italiensk rajgræs, og andet år vinterrug med kløvergræsudlæg.

Kombinationen af rug og italiensk rajgræs, der har vegetativ vækst hele året, er god til at opfange frigjort kvælstof fra ompløjet kløvergræs.

Værktøjskassen

Faktablad: [Dyrkning og afgræsning af forårssået vinterrug](#), Økologisk Landsforening 2020

VI ARRER IDER FOR

Projekter

Vision og mission

Værdigrundlag

VI TILBYDER

Arrangementer

Mødestedet

Rådgivning

Uddannelse og undervisning

VIDEN OM

Bæredygtighed

Dyrevelfærd

Forbrug og afsætning

Generationsskifte og etablering

Klima

Landbrugsproduktion

Natur og biodiversitet

Recirkulering

Rene fødevarer

Rent grundvand

Økologi i ulande

OM OS

Kontakt

Medier

Foreningen

I love øko

Presse

Billeder og grafik

Job

Datapolitik

Min side

FØLG OS PÅ

BLIV MEDLEM

Vær med i arbejdet for mere og bedre økologi i Danmark - bliv medlem af Økologisk Landsforening.

ØVRIGE SITES

I love øko • Økologisk Nu • Økodag • Organic Denmark • Bittersund • Samfundsnyttigt Landbrug • ØRD

KONTAKT

Økologisk Landsforening
Agro Food Park 15 • 8200 Aarhus N
+45 87 32 27 00 • info@okologi.dk
CVR 13038139